

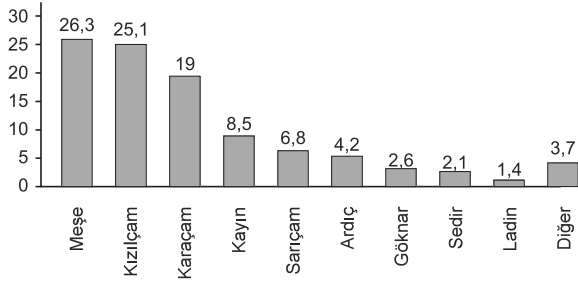
► TÜRKİYE'DE BİTKİ VARLIĞI

► Türkiye bitki çeşitliliği bakımından zengindir.

Türkiye'de Bitki Çeşitliliğinin Fazla Olmasının Nedenleri

- İklim çeşitliliğinin fazla olması
- Yeryüzü şekillerinin çeşitli olması
- Yer şekillerinin kısa mesafelerde değişmesi
- Coğrafi konum
- Jeolojik zamanlardaki iklim değişimleri
- Toprak türlerinin fazla olması

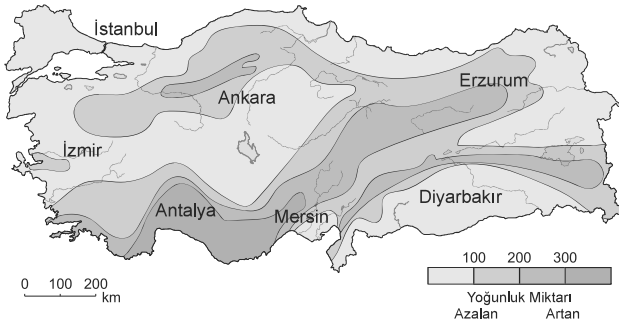
Türkiye'de En Fazla Bulunan Ağaçlar

Endemik Bitki

Yalnızca belirli bir bölgede yaşayan, dünyanın başka yerinde yaşama imkânı bulunmayan, yöreye özgü bitkilere denir.

► En fazla endemik bitki Toros Dağları'nda, özellikle güneye bakan yamaçlarda görülür.

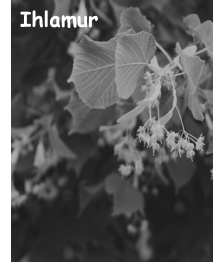
Türkiye'deki Belli Başlı Endemik Bitkiler

- Kazdağı Köknarı → Kaz Dağları
- Datça Hurması → Datça ve Teke Yarımadası
- İspir Meşesi → Kastamonu ve Yozgat
- Kasnak Meesi → Göller Yöresi
- Siğla (Günlük) Ağacı → Köyceğiz Gölü çevresi
- Ters Lale → Erzurum (Karayazı)

Relikt Bitki: Geçmişte geniş alanlarda yayılmışken, günü-

müzde yalnızca belirli bölgelerde varlığını sürdüren eski (kalıntı) bitki türlerine denir.

- Bu bitkiler, eski iklimlerin izlerini taşır ve çoğunlukla iklim değişiklikleri nedeniyle dar bir alana sıkışmışlardır.
- Türkiye'deki bitki türlerinin bir kısmı, yaklaşık beşte biri, geçmiş jeolojik zamanlarda yaşanmış iklim dönemlerinden bugüne ulaşan relict bitkilerdir.

Türkiye'deki Belli Başlı Relikt Bitkiler

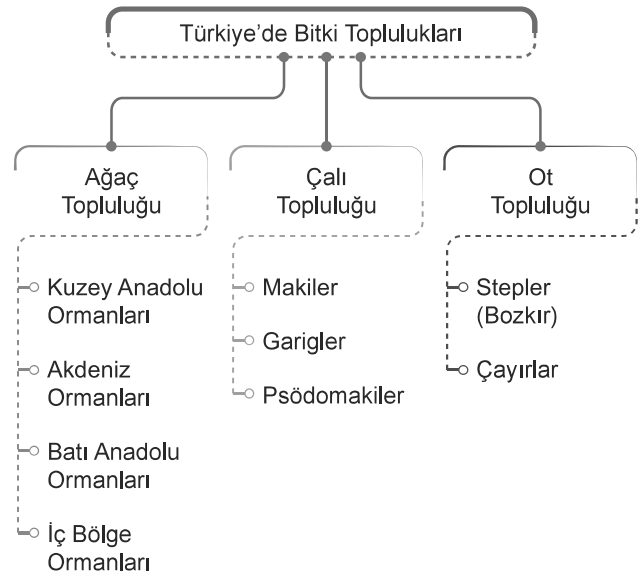
1. Kocayemiş (Çoruh Vadisi)
2. Kayın Ağacı (Amanos Dağları)
3. Sedir Ağacı (Kelkit Vadisi)
4. İhlamur Ağacı (Bey Dağları)
5. Siğla Ağacı (Köyceğiz Gölü)

! Dil kat

Türkiye'deki bitkilerin %20'si relict bitki özelliğindedir.

Sebebi,

- Yer şekillerinin çeşitliliğinin fazla olması,
- Geçmişte yaşanan iklim değişikliklerinin bölgelere göre farklılık göstermesidir.

● Ağaç Topluluğu

1. Karadeniz Ormanları

Kıyı kesimden 1000 metreye kadar yükseltide geniş yapraklı ağaçlar bulunur.

► Bunların bazıları **kayın, gürgen, kızılğaçtır.**

Doğu Karadeniz Bölümü'nde **ladin, göknar, sarıçam** gibi iğne yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlar yer alır.

Ladin: Türkiye-Gürcistan sınırından başlayarak Ordu ili yakınlarına kadar uzanan alanda yayılış gösteren yerel bir ağaçtır.

Karadeniz Bölgesi'nin özellikle Doğu Karadeniz ve yüksek kesimlerinde (1500 metre ve üzeri) **sarıçam, göknar, karaçam** ağaçlarının yaygın olduğu iğne yapraklı ormanlar.

Sarıçam: Soğuk iklimlere ve rüzgâra karşı dayanıklıdır.

- Bol güneş, ışık isteyen bir yapısı vardır.
- İsmi gövdesinin sarı renginden alır.

2. Akdeniz Ormanları

Denizden itibaren başlayan, ağırlıklı olarak **kızılçam** ağaçlarından oluşan ormanlardır.

Kızılçam: Akdeniz ormanlarının tipik ağacıdır.

- İsmi kızıllı gövdesinden alır.
- En geniş yayılışı Türkiye üzerindedir.
- Türk çamı olarak da bilinir.
- Akdeniz ve Ege'de deniz seviyesinden 1000-1500 m'ye kadar ulaşabilirler.
- 1000-2000 m arasında sıcaklık düşer ve yağış artmaya başlar, kızılçam ağaçları yerini **sedir, ardıç, göknar, karaçam** ağaçlarına bırakır.

Ardıç

- Yaz kış yeşil kalan ardıç ağacı, yapraklarını dökmeyi.
- Ardıç tohumları ardıç kışu tarafından yenildiğinde açılabilir ve dışıyla toprağa karıştığında tohum büyüyebilir.

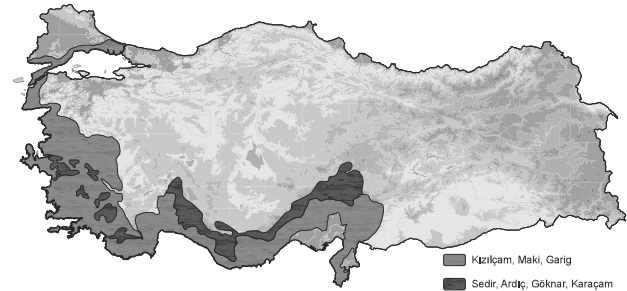
Sedir: Akdeniz iklim bölgesinde yayılış gösteren, bin yaşına kadar yaşayabilen, 40 metre uzunluğa ulaşabilen iğne yapraklı ağaç türüdür.

- Sert odunu nedeniyle mobilya yapımında kullanılır.

Göknar: Ege ve Akdeniz ormanlarında yayılış gösteren iğne yapraklı ağaçtır.

- Yılın her dönemi yeşildir.
- Gölge yerlerde yaşamayı sever.

3. İç Bölgelerdeki Ormanlar

İç kesimlerdeki ormanların kapladığı alan azdır. İç Anadolu'daki ormanlar, daha çok dağlık alanlarda bulunmakta ve bozkır alanlar içinde küçük kümeler oluşturmaktadır. Karasal iklim bu bölgede orman alanını sınırlamıştır.

- Bu bölgelerde daha çok kuraklığa dayanıklı **ardıç**, **meşe** ve **karaçam** ağaçlarının oluşturduğu ormanlar bulunur.

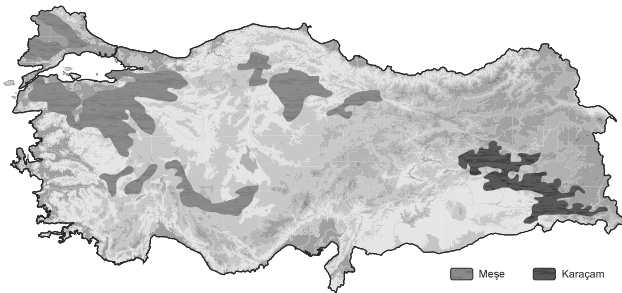
Meşe

- Türkiye'de birçok yere yayılmıştır. İç Anadolu, Ege, Marmara, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde sıkça görülür.
- Her mevsim yeşil kalan türleri ve yaprak döken türleri vardır.
- Türkiye'de en fazla yayılış alanına sahip ağaçtır.
- Oldukça uzun ömürlü ve dayanıklı bir ağaçtır.
- Erozyon önlemede ve toprak kullanımında önemli bir rol oynar.

Karaçam: İğne yapraklı, kuraklığa ve soğuğa dayanıklıdır.

- Türkiye'deki ormanların çoğunda yetişir. Özellikle İç Anadolu, Ege, Akdeniz ve Marmara bölgelerinde dağlık ve yüksek kesimlerde görülür.
- 400-2100 metreler arasında yaşar.
- Yüksekliği 20-30 metrelere kadar ulaşabilir.

● Çalı Topluluğu

Maki: Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde kızılçamların tahribiyle ortaya çıkan, 1 metreyi bulan bodur çalılardır.

- Deniz seviyesinden 800 m'ye kadar çıkarlar.
- Yıl boyu yeşildir.
- Yapraklı sert ve reçinelidir.

Maki örnekleri

- Defne
- Yabani Zeytin
- Sandal Ağacı
- Keçiboynuzu
- Sakız Ağacı
- Katran Ağacı
- Kocayemiş
- Funda
- Mersin
- Zakkum

Psödomaki: Karadeniz ikliminin olduğu yerlerde ağaçların tahrip edilmesiyle ortaya çıkarlar.

Psödomaki örnekleri

- Yabani Fındık
- Kızılcık
- Yabani Erik
- Böğürtlen
- Yabani Elma

Garig: Makilerin tahrip edilmesiyle ortaya çıkan çalılardır.

Garig örnekleri

- Lavanta
- Kekik
- Nane
- Yasemin

● Ot Topluluğu

Bozkır: Ilıman karasal iklim alanlarında görülür.

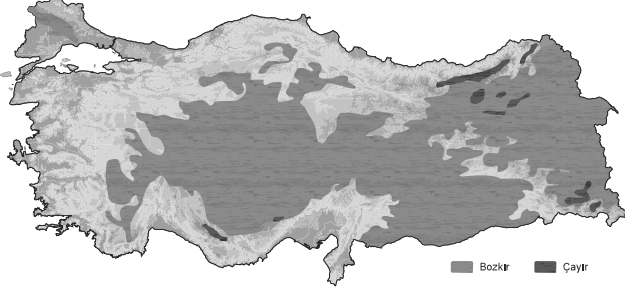
- İlkbahar mevsiminde yeşeren, yazın sararan bitki topluluklarıdır.
- Türkiye'de iç kesimlerde görülürler.

Örnekler: Yavşan otu, sığır kuyruğu, gelincik bozkır türlerinden bazılarıdır.

Çayır: Sert karasal iklim alanlarında görülür.

- Dağların yüksek kesimlerinde görülür.

- Kuzey Anadolu Dağları, Erzurum, Kars, Ardahan Platoları
- Yaz yağışlarıyla yeşeren otlardır.
- Orman üst sınırından sonra yetişirler.
- “Alpin Çayırlar” olarak bilinir.

- Yaz aylarında yeşil olan çayırlar, kış aylarında kar altında kalır.
- Dağ çayırlarını oluşturan başlıca ot türleri; kardelen, yıldız, düğün çiçeği, tarla sarmaşığı, mine ve kar çiçekleridir.

Türkiye’de Bitkilerden Yararlanma

Bitkiler; insanlara gıda, yakıt, barınak, temiz hava, su, ilaç, gelir kaynağı, istihdam, dinlenme ve peyzaj gibi pek çok alanda katkı sağlamaktadır.

1. Doğrudan Yararları

a. Bitkilerden Elde Edilen Ana Ürünler

- Ormanı oluşturan ağaçların gövde kısımlarının kullanılmasıyla oluşturulan orman ana ürünleri şunlardır:

Tomruk, parke, mobilya, sunta, kâğıt, telefon direği, yaka-cak odun, lif, yonga odunu.

b. Bitkilerden Elde Edilen Yan Ürünler

- Ormanı oluşturan ağaçların gövdesi dışındaki her türlü kısımdan elde edilen yan ürünler şunlardır:

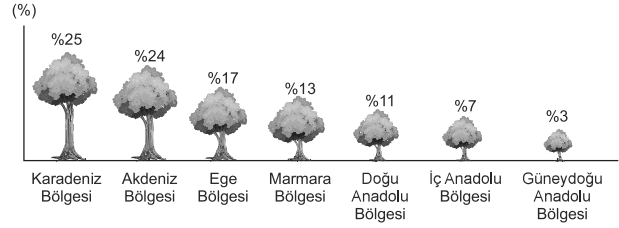
Reçine, sığla yağı, çam kozalağı, ıhlamur, keçiyoynuzu, defne yaprağı, çam fıstığı.

2. Dolaylı Yararları

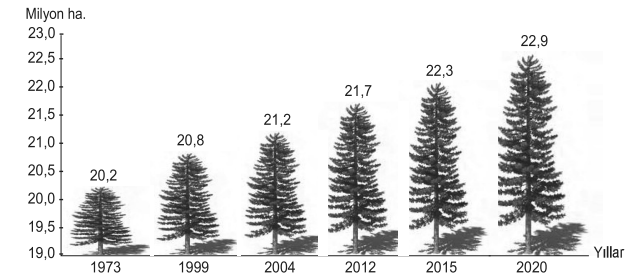
- Yüzeysel akışa engel olarak erozyonu önler.
- Yer altı ve yer üstü sularını düzenler.
- Doğal görünimleri ve dinlendirici özellikleri ile turizm ve rekreasyon alanı olarak değerlendirilir.
- Karbon ve oksijen dengesini sağlar.
- Terlemeyle su döngüsüne katkı sağlar.
- Topra verimliliğinin korunmasına yardımcı olur.
- Yaban hayatı için barınma ve beslenme alanları sunar.

Bölgelere Göre Orman Varlığı

Geçmişten Günümüze Türkiye Orman Varlığı

Türkiye’de En Çok Bulunan Ağaç Türleri

Ağaç Türleri	Kapladığı Alan (Hektar)
Kızılçam	5.854.672
Meşe	5.152.561
Karaçam	4.693.059
Kayın	1.961.659
Sarıçam	1.479.647

En Fazla Orman Olan İller

1. Antalya
2. Kastamonu
3. Muğla
4. Mersin

En Az Orman Olan İller

1. Iğdır
2. Ağrı
3. Nevşehir

Uyarı

- Ormanların yayılış alanlarını, iklim elemanlarından yağış ve sıcaklık belirler.
- Bu iklim elemanları, ormanların yatay ve dikey dağılışını etkiler.
- Dikey yöndeki dağılışı ilgili en önemli özellik ormanların alt ve üst sınırlarının belirlenmesidir.
- Genellikle ormanın üst sınırını (ormanın son bulunduğu yükseltiyi) sıcaklık ve alt sınırını da (başlama yerini) yağış değerleri belirler.
- Ülkemizde orman üst sınırı, Sarıkamış (Kars) çevresinde 2.800 metreye kadar çıkar.